

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра загальної педагогіки та дошкільної освіти

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА

підготовки бакалавра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньо-професійної програми Початкова освіта

Луцьк – 2022

Сyllabus освітнього компонента «ПЕДАГОГІКА ЗАГАЛЬНА» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, за освітньо-професійною програмою Початкова освіта

Розробник: Смолюк Іван Олександрович, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, доктор педагогічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Вітюк В. В.

**Сyllabus освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
протокол № 1 від 30.08.2022 р.**

Завідувач кафедри:

Семенов О. С.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	01 Освіта / Педагогіка 013 Початкова освіта Початкова освіта Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання – 1-ий
ІНДЗ: – немає		Семестр – 1-ий
		Лекції – 40 год
		Практичні (семінарські) – 32 год
		Самостійна робота – 68 год
		Консультації – 10 год
Мова навчання: українська		Форма контролю: екзамен

II. Інформація про викладача

ППІ: Смолюк Іван Олександрович

Науковий ступінь: доктор педагогічних наук

Посада: професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти.

Контактна інформація: моб.тел.+38050 5642301, smolyukiv@gmail.comДні занять: <https://orcid.org/0000-0002-1256-6066>**III. Опис освітнього компонента****1. Анотація**

Освітній компонент «Педагогіка загальна» вивчається здобувачами вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта на першому курсі у першому семестрі і присвячена ознайомленню з теоретичними основами загальної педагогіки. У результаті вивчення освітнього компоненту здобувачі освіти дізнаються про суть і структуру процесу виховання, особливості, принципи, закономірності, методи і форми його організації; сутність процесу навчання, основні ланки процесу засвоєння знань, змісту освіти, принципи, методи, форми організації навчального процесу, способи перевірки і оцінки навчальних досягнень; наукові основи управління закладами освіти. Освітній компонент сприяє формуванню загальної та педагогічної культури здобувачів освіти, усвідомленню мети виховання і навчання відповідно до поставлених цілей; спрямуванню майбутнього фахівця на творчу діяльність та самореалізацію особистості.

2. Пререквізити. Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання і уміння з освітнього компонента «Педагогіка загальна»: «Педагогіка порівняльна», «Родинна педагогіка».

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета і завдання освітнього компонента – сформувати у здобувачів освіти цілісну систему знань про суть і структуру педагогічного процесу, особливості, закономірності та принципи, методи і форми його організації. Забезпечити фахову підготовку з основ педагогіки, сприяти практичному оволодінню основними педагогічними категоріями та поняттями, сформувати професійні уміння та навички.

Основними завданнями освітнього компонента є розвиток педагогічного мислення здобувачів освіти, здатності до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, навчання їх

творчим підходам до визначення педагогічних дій у нестандартних педагогічних ситуаціях, формування вміння приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до педагогічних закономірностей, принципів виховання і навчання. У процесі вивчення зазначеного освітнього компонента здобувачі освіти оволодівають знаннями, вміннями й навичками, які знадобляться в майбутній професійній діяльності.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до освітньо-професійної програми «Початкова освіта» у ході вивчення освітнього компонента «Педагогіка загальна» у здобувачів вищої освіти необхідно сформувати загальні і фахові (спеціальні) компетентності, а саме:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові компетентності):

СК-3.7. Громадянська та історична компетентність. Здатність і готовність педагога до ефективного розв'язання завдань громадянської освіти у процесі професійної діяльності на основі сформованих знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, професійно важливих якостей і здібностей.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Програмні результати навчання:

ПРН-05. Організувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.

ПРН-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН-09. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

Навички успішності (Soft skills):

1. **Системне, аналітичне та критичне мислення** (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі).

2. **Дитиноцентризм у роботі вчителя** (сприймання дитини як цінності, розуміння її потреб та швидкий підбір оптимальних педагогічних рішень для їх задоволення).

3. **Комунікативні навички** (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу).

4. **Лідерство** (здатність очолити групу, вести її за собою, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі).

5. **Креативність** (потреба у творчості та естетичний смак).

Методи навчання:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, Office 365), пояснення, розповідь, бесіда; наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом науково-педагогічного викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5) Інтерактивні методи навчання, методи розвитку критичного мислення.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1.						
Загальні основи педагогіки. Теорія виховання.						
Тема 1. Предмет і завдання педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень	8	4	2	2		ДС; Т; ІРС/2
Тема 2. Розвиток виховання і формування особистості	8	2	2	3	1	ДС; Т; ІРС/2
Тема 3. Суть процесу виховання. Принципи виховання.	8	2	2	3	1	ДС; Т; ІРС/2
Тема 4. Методи виховання	8	2	2	3	1	ДС; Т; ІРС/2
Тема 5. Основні напрями виховання	7	2	2	3		ДС; Т; ІРС/2
Тема 6. Організаційні форми виховної роботи	7	2		4	1	
Тема 7. Особистість і колектив	7	2	2	2	1	ДС; Т; ІРС/2
Тема 8. Сім'я і сімейне виховання в сучасному суспільстві	6	2	2	2		ДС; Т; ІРС/2
Разом за модулем 1	59	18	14	22	5	14
Модульна контрольна робота №1	4			4		Т/30
Змістовий модуль 2.						
Теорія навчання. Організація педагогічного процесу						
Тема 9. Предмет і завдання дидактики	6	2		4		
Тема 10. Поняття і сутність процесу навчання	7	2	2	3		ДС; Т; ІРС/2
Тема 11. Принципи навчання	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/3
Тема 12. Зміст освіти	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/3
Тема 13. Методи навчання	10	4	2	3	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 14. Форми організації навчального процесу	9	2	2	4	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 15. Позаурочні форми навчання	7	2		4	1	
Тема 16. Контроль та оцінка навчальних досягнень школярів	8	2	2	3	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 17. Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом	8	2	2	4		ДС; Т; ІРС/3
Тема 18. Методична робота в школі	8	2	2	3	1	ДС; Т; ІРС/3
Тема 19. Передовий педагогічний досвід	4		2	2		ДС; Т; ІРС/3
Разом за змістовим модулем 2	83	22	18	38	5	26
Модульна контрольна робота №2	4			4		Т/30
Усього годин/балів	150	40	32	68	10	100

Примітки:

^{1/} *Teams, Zoom* – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

^{2/} *Методи та форми контролю:* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІРС – індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, аналітичне есе, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

№ з/п	
1.	Предмет і завдання педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень. (2 год)
2.	Розвиток виховання і формування особистості. (3 год)
3.	Суть процесу виховання. Принципи виховання. (3 год)
4.	Методи виховання. (3 год)
5.	Основні напрями виховання. (3 год)
6.	Організаційні форми виховної роботи. (4 год)
7.	Особистість і колектив. (2 год)
8.	Сім'я і сімейне виховання в сучасному суспільстві. (2 год)
9.	Предмет і завдання дидактики. (4 год)
10.	Поняття і сутність процесу навчання. (3 год)
11.	Принципи навчання. (4 год)
12.	Зміст освіти. (4 год)
13.	Методи навчання. (3 год)
14.	Форми організації навчального процесу. (4 год)
15.	Позаурочні форми навчання. (4 год)
16.	Контроль та оцінка навчальних досягнень школярів. (3 год)
17.	Наукові основи управління загальноосвітнім навчальним закладом. (4 год)
18.	Методична робота в школі. (3 год)
19.	Передовий педагогічний досвід. (2 год)
20.	Модульні контрольні роботи. (8 год)

Політика оцінювання

Політика освітнього компонента

Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Педагогіка загальна» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно з [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#). Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Поточний контроль здійснено під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема усне опитування, захист проєктів, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того

навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у *таблицях 3 та 4* силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного балу, однак при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати **40** балів.

Таблиця 4

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

К-ть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3 (2,0) бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
2 (1,5) бали	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1,5 (1,0) бал	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
1 (0,5) бал	Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання освітнього компонента, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0,5 (0,2) бал	Оцінюється робота здобувача освіти, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та ОК, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0,2 (0,1) балів	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

У випадку тестового контролю, кількість набраних балів – А залежить від кількості балів, якими оцінена конкретна робота за 100-бальною шкалою – Б (вказується в таблиці, що відображає «Структуру освітнього компонента», або окремих таблицях: «Розподіл балів, за темами».); максимальної кількості балів, що відповідає повному розв'язанню тестових завдань – М (визначається кількістю тестових завдань, їх складністю); реальною кількістю набраних балів при розв'язанні тестових завдань – Р і розраховується за формулою:

$$A = P/M \times B$$

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи, письмового або комп'ютерного тестування) та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить, як правило, не більше як **60**.

Підсумкову модульну оцінку визначаємо в балах як суму поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК (освітнього компонента). Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. *Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти* передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#) Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (після погодження з деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання ([Положення про визнання результатів навчання, отриманих у](#)

[формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)).

Розподіл балів, за темами

Таблиця 5

Модуль 1 (Поточний контроль)																			Модуль 2 (Підсумковий контроль)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1. Загальні основи педагогіки. Теорія виховання									Змістовий модуль 2. Теорія навчання. Організація педагогічного процесу											
T1	T2	T3	T4	T5	T7	T8	КР 1	T10	T11	T12	T13	T14	T16	T17	T18	T19	КР 2	Екзамен		
2	2	2	2	2	2	2	30	2	3	3	3	3	3	3	3	3	30	60	100	

V. Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти з ОК «Педагогіка загальна» виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом, і набрав при цьому не менше як 75 балів.

Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач складає іспит у формі письмового або усного опитування, яке охоплює весь матеріал тем модуля. У цьому випадку на іспит виноситься 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно з розкладом. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Оцінка за складання іспитів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у лінгвістичну та шкалу ECTS.

Перелік питань до екзамену

1. Педагогіка як наука про виховання людини. Виникнення і становлення педагогіки.
2. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками
3. Методи педагогічних досліджень.
4. Учень як об'єкт і суб'єкт виховання. Структура особистості.
5. Роль біологічного фактору в розвитку особистості.
6. Роль соціального фактору в розвитку особистості.
7. Роль виховання у розвитку особистості. Натуралістична і технократична концепції виховання.
8. Теорії розвитку особистості.
9. Педагогічний процес, його структура.
10. Мета виховання, її розвиток в історії педагогіки. Ієрархія виховних цілей.
11. Моральне виховання учнів.
12. Трудове виховання і професійна орієнтація учнів.
13. Національне виховання учнів.
14. Естетичне виховання учнів.
15. Фізичне виховання учнів.
16. Вимоги до особистості вчителя. Педагогічні здібності.
17. Педагогічне спілкування, його функції. Стили педагогічного спілкування.
18. Авторитет учителя та умови його формування.

19. Дидактика, її функції та завдання. Виникнення і розвиток дидактики. Актуальні проблеми сучасної дидактики.
21. Дидактичні системи.
22. Процес навчання, його структура та етапи.
23. Зв'язок між навчанням і пізнавальним розвитком особистості.
24. Принципи навчання, їх характеристика.
25. Мотивація учіння, дидактичні умови її формування.
26. Зміст освіти. Навчальний план, навчальна програма, підручник, посібник.
27. Теорії змісту освіти.
28. Етапи та рівні засвоєння знань.
29. Метод і прийом навчання. Класифікація методів навчання. Вибір оптимальних методів навчання.
30. Словесні, наочні та практичні методи навчання.
31. Методи навчання за характером пізнавальної діяльності учнів.
32. Правила і способи створення проблемних ситуацій у навчанні.
33. Програмоване навчання. Типи програм і принципи їх побудови.
34. Типологія і характеристика засобів навчання. Використання комп'ютерів у навчанні.
35. Контроль навчання, його функції і види,
36. Методи контролю навчання. Тести успішності. Форми тестових завдань.
37. Критерії та вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів.
38. Форми організації навчання. Історичний розвиток форм навчання.
39. Індивідуалізація та диференціація навчального процесу.
40. Урок як основна форма організації навчання у сучасній школі. Типологія і структура уроків.
41. Підготовка вчителя до уроку.
42. Форми організації навчальної діяльності учнів на уроці.
43. Позаурочні і позашкільні форми організації навчання.
44. Домашня робота учнів, її дидактичні функції і правила організації.
45. Виховання як компонент педагогічного процесу, його особливості. Етапи виховання.
46. Вихованість особистості. Показники та методи діагностування вихованості учнів.
47. Принципи виховання, їх характеристика.
48. Метод і прийом виховання. Класифікація методів виховання. 1
49. Методи виховання через вплив на свідомість вихованця.
50. Методи виховання через вплив на підсвідомість вихованця.
51. Методи виховання через організацію діяльності та поведінки вихованців.
52. Методи оцінювання і корекції поведінки вихованців.
53. Форма виховання. Типологія форм виховання, їх характеристика. Технологія підготовки і проведення виховного заходу.
54. Колектив, його ознаки та етапи розвитку. Педагогічне керівництво формуванням колективу.
55. Виховання особистості в колективі. Розробка теорії колективу в працях А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського.
56. Організація самовиховання учнів.
57. Взаємодія школи і сім'ї у вихованні дітей.
58. Виховання школярів у дитячих і молодіжних самодіяльних організаціях.
59. Поняття про важковиховуваність. Типи важковиховуваних дітей. Корекція важковиховуваності.
60. Методична робота в школі, її зміст і форми.
61. Планування навчально-виховної роботи в школі.
62. Система освіти в Україні. Державні та місцеві органи управління освітою.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Таблиця 6

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
82-89	дуже добре	B	вище середнього рівня
75-81	добре	C	загалом хороша робота
67-74	задовільно	D	непогано
60-66	достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Волинська область. Монографія. Ред рада вид.: В.Г.Кремень, В.П.Андрущенко, Г.О.Нестеренко; Редкол. тому: І.Я.Коцан, І.О.Смолюк, Г.В.Бондаренко Київ: Знання України, 2009. 415 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Вид. 4-те, Київ : Академвидав, 2012. 615 с.
3. Галузинський В. М. Педагогіка : теорія та історія : навч. посіб. Рівне, 1996. 236 с.
4. Жерносек І. П. Організація методичної роботи в школі. Київ, 1995. 108 с.
5. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання. Київ : Вища школа, 1997.
6. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затверджена Наказом міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#n7>
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник. Київ : Знання-Прес, 2003. 418 с.
8. Левківський М. В. Історія педагогіки : підручник. Харків : Центр навч. л-ри, 2003. 359 с.
9. Логачевська С. П. Дійти до кожного учня / За ред.. О. Я. Савченко. Київ : Радянська школа, 1990. 158 с.
10. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. Харків : ОВС, 2002. 400 с.
11. Мазоха Д. С. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 231 с.
12. Макаренко А. С. Методи виховання : Твори в 7 т. Київ : Рад. шк. Т.5. С. 97–119.
13. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. 670 с.
14. Малафійк І.В. Дидактика: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 397 с.
15. Національна доктрина розвитку освіти. *Освіта України*. 2002. № 6.
16. Онишків З. М. Основи школознавства : навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 176 с.
17. Онишків З. М. Тестові завдання з педагогіки : навчальний посібник для студентів факультету підготовки вчителів початкових класів. Тернопіль : ТДПУ, 2001. 115 с.
18. Практикум з педагогіки / за ред. О. А. Дубасюк та А. В. Іванченка. Київ, 1996.
19. Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти : Постанова Каб. Міністрів України від 25.06.2018 № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-18>
20. Про затвердження Концепції розвитку щоденного спорту в закладах освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України від 27.10.2021 № 1141/4088. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/85327
21. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

22. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>
23. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2005. 355 с.
24. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи. Київ : Генеза, 1999. 416 с.
25. Савченко О. Я. Сімейне виховання. Молодші школярі. Київ : Рад.школа, 1979. 141 с.
26. Савченко О. Я. Сучасний урок у початкових класах. Київ, 1997. 256 с.
27. Смолюк І. О. Педагогічні технології: дослідження соціально-особистісного аспекту. Монографія. Луцьк: Вежа, 1999. 294 с.
28. Смолюк І., Смолюк В. Національно-орієнтований компонент змісту освіти в системі професійної підготовки вчителя. Педагогічний часопис Волині. – №5 (12) / 2019 . – С.65-70 DOI: <https://doi.org/10.29038/2415-8143-2019-01-65-70>
29. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ : Радянська школа, 1985. 312с.
30. Стельмахович М. Г. Теорія і практика українського національного виховання. Ів.-Франківськ, 1996. 179 с.
31. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. Київ : Рад. школа, 1978.
32. Сухомлинський В. О. Духовний світ школяра : вибр. тв. в 5 т. Київ : Рад. школа, 1976. Т. 1. С. 207–400.
33. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу : вибр. тв. в 5 т. Київ : Рад.школа, 1976. Т. 1. С. 401–637.
34. Сухомлинський В. О. Розмова з молодим директором школи : вибрані твори в 5 т. Київ : Рад. школа, 1977. Т.4. С. 391–626.
35. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям : вибрані твори в 5 т. Київ : Радянська школа, 1977. Т. 3. С. 7–279.
36. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. вид. 2-ге, випр., доп. Київ : Академвидав, 2007. 560 с.
37. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Додаткова література

1. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора школи : монографія. Київ : Логос, 2002. 2-е вид. 140 с.
2. Кодлюк Я. П. Підручник для початкової школи: теорія і практика. Тернопіль : Підручники і посібники, 2004. 288 с.
3. Коломінський Н. Л. Психологія педагогічного менеджменту. Київ : МАУП, 1996. 176 с.
4. Кравець В. П. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття. Тернопіль, 1996. С. 149–255.
5. Красовицький М. Моральне виховання учнів у теорії і практиці американської школи (Досвід і проблеми). *Рідна школа*. 1998. № 4. С. 29–52.
6. Освітній менеджмент : навчальний посібник / за ред. Л. І. Даниленко, Л. М. Карамушка. Київ : Шкільний світ, 2003. 400 с.
7. Савченко О. Я. Від людини освіченої – до людини культури (ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів). *Рідна школа*. 1996. № 5. С.2–4.
8. Стельмахович М. Г. Виховний ідеал української народної педагогіки. *Початкова школа*. 1994. № 2. С. 3–6.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.tnpu.edu.ua – сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
3. www.nduv.gov.ua — сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
4. www.edu.yar.ru/russian/navigator/index.html
5. http://www.osvita.org.ua/articles/?article_id=56